

SAU ĐẠI DỊCH COVID-19, SỨC KHỎE VÀ MIỄN DỊCH LÀ MỐI QUAN TÂM HÀNG ĐẦU, NHỮNG CHUYẾN ĐI DÀI NGÀY CỦA DU KHÁCH SẼ KHÔNG CHỈ LÀ THAM QUAN ĐƠN THUẦN MÀ CÒN LÀ DU LỊCH KẾT HỢP CHĂM SÓC, CẢI THIỆN SỨC KHỎE. VÌ THẾ, DU LỊCH SỨC KHỎE NGÀY Càng CHIẾM TỶ TRỌNG CAO TRONG TỔNG CƠ CẤU DOANH THU DU LỊCH TOÀN CẦU. VIỆC ĐẨY MẠNH PHÁT TRIỂN DU LỊCH SỨC KHỎE TẠI VIỆT NAM KHÔNG CHỈ GÓP PHẦN ĐA DẠNG HÓA SẢN PHẨM DU LỊCH MÀ CÒN NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG CUỘC SỐNG CỦA CỘNG ĐỒNG VÀ THÚC ĐẨY PHÁT TRIỂN KINH TẾ CỦA ĐẤT NƯỚC.

Du lịch sức khỏe

Tổ chức Du lịch thế giới (UNWTO) đã đưa ra quan niệm về du lịch sức khỏe trên quan điểm của những nhà cung cấp các dịch vụ du lịch. Cụ thể: “Du lịch sức khỏe là loại hình du lịch dựa trên cơ sở khai thác và sử dụng tài nguyên thiên nhiên, đặc biệt là các nguồn nước khoáng nóng, điều kiện khí hậu... để xây dựng các cơ sở vật chất kỹ thuật liên quan đến sức khỏe phục vụ cho nhu cầu hồi phục hoặc tăng cường sức khỏe của khách du lịch.”

Trong thực tế có rất nhiều hình thái liên quan đến sức khỏe đã được các nhà nghiên cứu về lĩnh vực du lịch sức khỏe nhận dạng và phân biệt thành nhiều loại hình khác nhau. Theo mục đích du lịch sức khỏe, có thể phân thành 5 hình thái sau: (1) Hoàn toàn với mục đích trị bệnh; (2) Mục đích nghỉ dưỡng, phục hồi và phòng bệnh; (3) Mục đích làm đẹp, phục hồi sức khỏe, tránh hoặc bỏ những thói quen xấu có hại cho sức khỏe (nghiện thuốc lá, nghiện rượu, giảm béo phì hoặc thực hiện những phẫu thuật nhỏ để cải thiện ngoại hình); (4) Tương tự như du lịch bình thường nhưng với mục đích xả stress, chăm sóc sắc đẹp; (5) Mục đích chính là tăng cường sức khỏe với các hoạt động thể thao, đi dã, tìm hiểu thiên nhiên, nhằm giúp khách du lịch có điều kiện tăng cường thể lực, rèn luyện sức khỏe.

Du lịch sức khỏe (Health tourism) là một nhánh của du lịch, khách du lịch sức khỏe có mục đích nhận được các phương pháp điều trị chữa bệnh cụ thể hoặc nâng cao sức khỏe tinh thần, thể chất hoặc tinh thần của họ. Du lịch sức khỏe có thể bao gồm các yếu tố bổ ích về vẻ đẹp, niềm đam mê và sự tái tạo, cũng như các yếu tố đòi hỏi cao hơn. Theo một số học giả, du lịch sức khỏe bao gồm du lịch chữa bệnh, chăm sóc sức khỏe và spa.

Du lịch sức khỏe

TIỀM NĂNG VÀ MỘT SỐ ĐỀ XUẤT PHÁT TRIỂN Ở VIỆT NAM

NGUYỄN NGỌC LAN*
PHÙNG THỊ KIM ANH*

Ngày quốc tế yoga tại Nha Trang, Khánh Hòa. Ảnh: Trần Anh Khoa

**Medical tourism (Du lịch chữa bệnh):* là thuật ngữ được dùng với mục đích chữa bệnh. Du lịch chữa bệnh gắn liền với việc chữa trị một dạng bệnh tật và khách du lịch đến các quốc gia khác để tiếp cận các phương pháp điều trị y tế. Ngoài ra, với mục đích này còn có du lịch spa, tập trung vào việc chữa bệnh và thư giãn bằng cách khai thác các kỹ thuật y tế để chữa bệnh.

**Wellness tourism (Du lịch chăm sóc sức khỏe):* không tập trung vào chữa trị bệnh mà thiên về nghỉ dưỡng, nuôi dưỡng tinh thần, thư giãn, thoải mái. Wellness với mục đích duy trì hoặc nâng cao sức khỏe

và hạnh phúc thông qua các dịch vụ được cung cấp bởi “các trung tâm chăm sóc sức khỏe”. Wellness là sự tổng hòa và toàn diện, bao gồm sự kết hợp yếu tố thể chất (healthy) và tinh thần (spiritual). Theo ngôn ngữ Đông phương thì wellness chính là sự hòa hợp của các yếu tố thân - tâm - trí. Wellness tourism là hình thức kết hợp giữa du lịch với các hoạt động trải nghiệm, nghỉ dưỡng, chăm sóc, nâng cao sức khỏe về thể chất và tinh thần.

**Spa tourism (Du lịch Spa):* Spa là một trong những phân ngành của du lịch sức khỏe nằm giữa y tế và chăm sóc sức khỏe, tùy thuộc vào mục đích và loại phương pháp điều trị nhận được khi đến spa. Một trong những nghiên cứu của Mak và Wong (2007) đã đưa ra kết quả nghiên cứu rằng các yếu tố “thư giãn và nhẹ nhõm”, “trốn thoát”, “tự thưởng và nuông chiều bản thân” và “sức khỏe và sắc đẹp” là những yếu tố quan trọng nhất thúc đẩy khách du lịch đến các spa.

Tiềm năng và giải pháp phát triển du lịch sức khỏe tại Việt Nam

Suối khoáng nóng là nguồn tài nguyên quý giá đang được quan tâm với mục đích du lịch chăm sóc sức khỏe, du lịch spa. Hiện nay đã có một số điểm đến suối khoáng nóng được các nhà đầu tư khai thác như: Mỹ Lâm (Tuyên Quang), Kim Bôi (Hòa Bình), suối khoáng nóng Bang (Quảng Bình), khu du lịch suối khoáng nóng Yoko Onsen Quang Hanh (Quảng

Du lịch sức khỏe góp phần nâng cao chất lượng cuộc sống của cộng đồng. Ảnh: Nguyễn Trọng Bằng

Ninh), khu du lịch nước khoáng nóng Thanh Thủy (Phú Thọ), khu wellness Medi Thiên Sơn (Hà Nội), khu du lịch khoáng nóng Sài Gòn-Bình Châu (Vũng Tàu), Đam Rông (Lâm Đồng), Thần Tài (Đà Nẵng)... Ngoài ra, tại một số khu du lịch, khu nghỉ dưỡng cũng đã kết hợp cung cấp dịch vụ tắm bùn, spa, xông hơi, massage như khu du lịch Trầm Trùng (Khánh Hòa), khu du lịch V-resort (Hòa Bình), Serenal Hòa Bình, Lecham Tú Lệ Resort, Ban Mai ReaTreat (Sơn La), Cúc Phương Resort,... Bên cạnh đó là các hoạt động chăm sóc sức khỏe lồng ghép vào các dịch vụ trải nghiệm tại các điểm du lịch sinh thái (chạy bộ, đi bộ, cắm trại...) tại vườn quốc gia, điểm tổ chức camping.

Việt Nam có nguồn dược liệu phong phú bởi vậy nhiều điểm đến du lịch trong nước được du khách biết đến với dịch vụ chăm sóc sức khỏe về thảo dược: Tắm lá thuốc của người Dao Đỏ ở Sapa, Hà Giang... Đồng thời với một nền y học cổ truyền lâu đời và nhiều bác sĩ chuyên môn giỏi, hiện nay liệu pháp chữa bệnh không dùng thuốc (châm cứu, khí công, yoga) hay chữa bệnh bằng thuốc Nam đang dần được du khách trong và ngoài nước biết đến. Sản phẩm du lịch chăm sóc sức khỏe bằng y học cổ truyền đầu tiên là chương trình du lịch châm cứu của Giáo sư Nguyễn Tài Thu vào năm 2006. Tiếp theo là mô hình du lịch kết hợp khám chữa bệnh của Tập đoàn Y Dược Bảo Long tại thôn Trại Hồ (Sơn Tây, Hà Nội). Trong những năm trở lại đây, Hà Nội và TP. Hồ Chí Minh đã xây dựng một số bệnh viện lớn, trang bị hiện đại theo tiêu chuẩn quốc tế và kinh doanh theo mô hình của các bệnh viện trong khu vực để thu hút khách từ các nước lân cận như Lào, Campuchia.

Nắm bắt được nhu cầu du lịch chữa lành, du lịch chăm sóc sức khỏe, nhiều doanh nghiệp lữ hành đã thiết kế các chương trình du lịch chăm sóc sức khỏe hướng đến hoạt động nghỉ dưỡng, sự thư giãn, để cân bằng thân - tâm - trí. Dịch vụ gồm lưu trú, thực đơn tốt cho sức khỏe và liệu trình

trải nghiệm chăm sóc sức khỏe thuận tự nhiên, spa thư giãn, yoga thiền để lắng nghe cơ thể, thư giãn tuyệt đối cùng âm nhạc (Healing music).

Nhìn chung, việc khai thác tài nguyên để phát triển du lịch sức khỏe ở Việt Nam mới đang ở giai đoạn đầu, chủ yếu là kết hợp với các loại hình du lịch khác như nghỉ dưỡng biển, nghỉ dưỡng núi, du lịch đô thị... Từ kinh nghiệm của một số quốc gia như Mỹ, Mexico, Pháp, Hy Lạp, Nhật Bản... và hiện trạng phát triển du lịch sức khỏe ở Việt Nam, một số giải pháp được đề xuất gồm:

Tổ chức nghiên cứu, đánh giá tiềm năng phát triển du lịch sức khỏe một cách toàn diện và bài bản; sáng tạo những sản

phẩm du lịch sức khỏe phù hợp với thị hiếu, tâm lý và sở thích của từng đối tượng khách cũng như điều kiện, tiềm năng của từng điểm đến.

Hoàn thiện cơ chế, chính sách tạo điều kiện phát triển các loại hình dịch vụ, sản phẩm du lịch chăm sóc sức khỏe phục vụ khách du lịch. Trong đó lưu ý phát triển du lịch sức khỏe dựa trên nguyên tắc phát triển du lịch bền vững, phát huy tối đa thế mạnh, tiềm năng của từng địa phương.

Đẩy mạnh sự phối hợp liên ngành: y tế, tài nguyên môi trường, du lịch... nhằm đánh giá, lựa chọn định hướng, hình thái, sản phẩm du lịch sức khỏe phù hợp với từng điểm đến. Đồng thời đẩy mạnh quảng bá về tiềm năng, sản phẩm, dịch vụ du lịch sức khỏe Việt Nam.

Các điểm đến du lịch sức khỏe và doanh nghiệp lữ hành kết hợp thiết kế những chương trình du lịch với một chu trình đảm bảo đúng mục tiêu của du lịch sức khỏe theo từng loại sản phẩm, hình thái nhằm đáp ứng đúng nhu cầu, sở thích của mỗi đối tượng khách hàng, thị trường.■

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Lại Thị Cẩm Chiếu (2015), Nghiên cứu chất lượng dịch vụ của các khu du lịch suối khoáng nóng tại Nha Trang - Nghiên cứu điển hình khu du lịch suối khoáng nóng I-Resort.
2. Chang, L.; Beise-Zee, R. Consumer perception of healthfulness and appraisal of health-promoting tourist destinations. *Tour. Rev.* 2013, 68, 34-47.
3. Yang, J.Y.; Paek, S.; Kim, T.; Lee, T.H. Health tourism: Needs for healing experience and intentions for transformation in wellness resorts in Korea. *Int. J. Contemp. Hosp. Manag.* 2015, 27, 1881-1904.
4. Laesser, C. Health travel motivation and activities: Insights from a mature market—Switzerland. *Tour. Rev.* 2011, 66, 83-89.
5. Connell, J. Contemporary medical tourism: Conceptualisation, culture and commodification. *Tour. Manag.* 2013, 34, 1-13.
6. Hall, C.M. Health and medical tourism: A kill or cure for global public health? *Tour. Rev.* 2011, 66, 4-15.
7. Hritz, N.M.; Sidman, C.L.; D'Abundo, M. Segmenting the College Educated Generation Y Health and Wellness Traveler. *J. Travel Tour. Mark.* 2014, 31, 132-145.
8. Smith, M.; Puczkó, L. *Health, Tourism and Hospitality: Spas, Wellness and Medical Travel*, 2nd ed.; Routledge: London, UK, 2014.

* Khoa Du lịch - Trường Đại học Khoa học Thái Nguyên